

فصلنامه رویکرد فلسفه در مدارس و سازمان‌ها، دوره ۱، شماره ۲، پاییز ۱۴۰۱، صفحه ۲۶ تا ۳۶

بررسی رابطه هدف‌گرایی تحصیلی و نگرش تحصیلی با مسیر شغلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش

راضیه نگهبان^۱، سیدمحسن محمدی*^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۱۷

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۹

نوع مقاله: پژوهشی

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه هدف‌گرایی تحصیلی و نگرش تحصیلی با مسیر شغلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش انجام شده است. نوع این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر نحوه جمع‌آوری داده‌ها، توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر را ۴۷۱ نفر از دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش تشکیل دادند. حجم نمونه این پژوهش شامل ۲۱۲ نفر بود که از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای بدست آمد. به منظور جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های هدف‌گرایی تحصیلی بوفارد و همکاران (۱۹۹۸)، نگرش تحصیلی اکبری (۱۳۸۳) و مسیر شغلی بورن (۲۰۰۰) استفاده شد. نتایج حاصل از یافته‌ها نشان داد که رابطه مثبت و معناداری بین هدف‌گرایی تحصیلی با مسیر شغلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش وجود دارد، به این معنا که هر چقدر هدف‌گرایی تحصیلی دانش‌آموزان به تحصیل مثبت‌تر باشد، انطباق شغل با مهارت‌ها، علائق و ارزش‌های آن‌ها بیشتر می‌شود. بین نگرش تحصیلی با مسیر شغلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش وجود دارد، به این معنا که هر چقدر نگرش تحصیلی دانش‌آموزان به تحصیل مثبت‌تر باشد، انطباق شغل با مهارت‌ها، علائق و ارزش‌های آن‌ها بیشتر می‌شود. بیشترین شدت همبستگی بین هدف‌گرایی تحصیلی با نگرش تحصیلی (R=۰/۴۴) و کمترین شدت همبستگی بین هدف‌گرایی تحصیلی با مسیر شغلی (R=۰/۲۷۸) می‌باشد. نتیجه‌گیری کلی پژوهش نشان داد که با تقویت هدف‌گرایی تحصیلی در بین دانش‌آموزان می‌توان به بهبود نگرش تحصیلی با مسیر شغلی آنان در مدارس کمک فراوانی نمود.

واژه‌های کلیدی: هدف‌گرایی تحصیلی، نگرش تحصیلی، مسیر شغلی.

مقدمه

اهمیت دوره متوسطه پس از دوره ابتدایی نمایان می شود. این مقطع، دوره تعلیمات عمومی به شمار می رود؛ دوره ای که انتقال از کودکی را به اواخر دوره نوجوانی و شروع جوانی، به عهده دارد. دوره متوسطه، از لحاظ مبانی فلسفی، زیستی، روانی و اجتماعی دوره بسیار مهمی است. دوره ای که آموزش عمومی را به آموزش عالی پیوند می دهد و گروه کثیری را برای ورود به جامعه و بازار کار مهیا می کند؛ از این رو هر نوع نارسائی و خلل در این دوره مستقیماً بر عملکرد و کیفیت هر دو حلقه آموزش، عمومی و عالی، تأثیر بسزائی خواهد داشت (قهرمان، ۱۳۹۵). دوره متوسطه از دوره های مهم، حساس و مؤثر در زندگی فردی و اجتماعی دانش آموزان است. دوره ای است که به سبب وضع زیستی، اجتماعی و روانی دانش آموزان آن با سایر دوره های تحصیلی مشترکات و تمایزاتی دارد و دارای طیف وسیعی است که دوران نوجوانی را در بر می گیرد و در انتهای طیف به دنیای جوانی می رسد (آقامحمدیان، ۱۳۹۸). در دوره متوسطه، قسمت اعظم استعدادها و اختصای نوجوان و جوان بروز می کند، قدرت یادگیری آنان به حد اعلاء خود می رسد، کنجکاوی آنان جهت معینی می یابد و مسائل جدید زندگی نظیر انتخاب رشته، انتخاب حرفه و شغل، اداره خانواده و گرایش به مرام و مسلک، ذهن آنان را به خود مشغول می دارد و به مرحله ادراک ارزش های اجتماعی، اقتصادی و معنوی می رسند؛ از این رو این دوره در نظام های تعلیم و تربیت کشورهای مختلف جهان اهمیت زیادی دارد (آموزگار، ۱۳۹۲).

یکی از متغیرهایی که ارتباط نسبتاً نزدیکی با مسیر شغلی دانش آموزان دارد هدف گرایی تحصیلی^۱ است. هدف گرایی تحصیلی روشی است که فرد بر اساس آن درباره شایستگی خود قضاوت می کند. بر همین اساس محققان دیدگاه جدیدی را در زمینه هدف گرایی تحصیلی معرفی می کنند که به الگوی دو در دو معروف است (هولتسلاگ^۲، ۲۰۲۰). در این نظریه چارچوب هدف گرایی تحصیلی بر اساس دو بعد از یکدیگر متمایز می شوند، یکی بر این اساس که شایستگی چگونه تعریف می شود و دیگری بر این اساس که شایستگی چگونه ارزش داده می شود (الیوت و مک گریگور، ۲۰۰۱؛ به نقل از خجسته مهر، ۱۳۹۱). از سویی یکی از متغیرهایی که مرتبط با پیشرفت دانش آموزان است و می تواند نقش مؤثری بر زندگی فردی و تحصیلی آنان داشته باشد، هدف گرایی تحصیلی است (اسپیرس^۳، ۲۰۲۰). هدف گرایی تحصیلی شیوه ناخودآگاه برخورد فرد با یک تکلیف یادگیری شناخته شده است و آن را می توان برای فهم و پیش بینی اینکه چگونه افراد به موقعیت های پیشرفت واقعی و عینی پاسخ می دهند به کار برد. هدف گذاری درسی و تحصیلی یکی از نخستین و مهمترین مراحل برای رسیدن به موفقیت تحصیلی و بهبود عملکرد دانش آموزان است (یو^۴، ۲۰۱۹). اما زمانی که از هدف گذاری نام برده می شود، بسیاری از دانش آموزان نمی دانند که چکار باید انجام دهند. شاید بزرگترین اشتباهی که دانش آموزان برای تعیین هدف درسی و تحصیلی انجام می دهند این باشد که فکر کنند اینکه می دانند چه می خواهند کافی است (تیلیکانین^۵، ۲۰۱۸). زمانی که هدف گذاری تحصیلی نوشته نشده داشته باشید مغز آن را بی ارزش حساب می کند و انگیزه ای برای رسیدن به هدف ایجاد نمی کند، در صورتی که وقتی هدف گذاری تحصیلی را بنویسید مغز اینطور تحلیل می کند که این هدف بخش مهمی برای تعیین هویت شما است و تمام تلاشش را برای رسیدن به آن بکار می گیرد (دهقانی نازوانی، ۱۳۹۵).

- 1- Academic goal setting
- 2- Holtschlag
- 3- Schippers
- 4- Yu
- 5- Tiilikainen

از طرفی نگرش تحصیلی^۱ ارتباط خاصی با مسیر شغلی دانش‌آموزان دارد. نگرش عبارت است از ترکیبی از باورها و هیجان‌هایی که شخص را پیشاپیش آماده می‌کند تا به دیگران، اشیا و گروه‌های مختلف به شیوه مثبت یا منفی نگاه کند (پینه^۲، ۲۰۱۸). نگرش‌ها ارزیابی از اشیا را خلاصه می‌کنند و در نتیجه پیش‌بینی یا هدایت اعمال یا رفتارهای آینده را بر عهده می‌گیرند. نگرش را می‌توان بر حسب نظریه‌های یادگیری و رویکرد شناختی تعریف کرد. در هر یک از این نظریه‌ها مفهوم نگرش به گونه‌ای متفاوت تعریف می‌شود و هر یک از جنبه‌های متفاوت نگرش را مورد تأکید قرار می‌دهد. نگرش نشان‌دهنده اثر شناختی و عاطفی به جای گذاشته شده تجربه شخص از شی یا موضوع اجتماعی مورد پنهانی است، و یک تمایل به پاسخ در برابر آن شی است (اسچنک^۳، ۲۰۱۷). در این معنی یک مکانیسم پنهانی است، که رفتار را هدایت می‌کند. نگرش دانش‌آموزان نسبت به آموزشگاه (مدرسه) و دروس مختلف و هم‌چنین سایر عوامل دست‌اندرکار آموزشی در تعیین میزان علاقه و رغبت آنها برای توجه به آموزش‌هایی که در مدرسه داده می‌شود، اهمیت دادن به موضوعات مختلف درسی و تلاش و پشتکار در انجام دادن تکالیف یادگیری تأثیر به‌سزایی دارد. در حقیقت نگرش دانش‌آموز نسبت به یک درس بخشی از واریانس پیشرفت تحصیلی وی را در همان درس تشکیل می‌دهد (چوی^۴، ۲۰۱۳). از طرفی نگرش تحصیلی تا حدی ارتباطی نزدیک با مسیر شغلی دانش‌آموزان دارد. نگرش یک حالت آمادگی ذهنی و عصبی است که از طریق تجربه سازمان می‌یابد و بر واکنش فرد نسبت به تمامی موضوع‌ها و موقعیت‌های وابسته به نگرش تأثیر مستقیم و پویا بر جای می‌گذارد (ماد^۵، ۲۰۱۰). نگرش، عبارت است از سازماندهی بلندمدت فرآیندهای انگیزشی، احساسی، ادراکی و شناختی با توجه به برخی جنبه‌های محیطی که فرد در آن قرار گرفته است. بر همین اساس، نگرش تحصیلی یک فرد بیانگر شیوه تفکر، احساس و واکنش‌هایی است که وی نسبت به محیط اطراف خود دارد. نگرش شامل عناصر شناختی، عاطفی و رفتاری است، مقبولترین مفهوم برای تعریف نگرش است (ویاس^۶، ۲۰۱۸).

از سویی مسیر شغلی^۷ به عنوان یکی از ویژگی‌های مهم، نقش حیاتی در زندگی تحصیلی دانش‌آموزان دارد. در واقع برنامه‌ریزی مسیر شغلی فرایندی است که طی آن شخص علائق، ارزش‌ها، شخصیت و قابلیت‌های خود را تجزیه و تحلیل کرده و تلاش می‌کند مشخصه‌های شخصی خود را با گزینه‌های مسیر شغلی در دسترس، منطبق سازد (حسینیان، ۱۳۹۷). این سازگاری با واقعیت زندگی برای بقا و ادامه زندگی بود و انسان‌ها آموختند که با همکاری و تعاون و همفکری می‌توانند بهتر با محیط اطراف کنار آمده و به شادی و خوشبختی که امری ذهنی و احساسی است دست پیدا کنند (اشرفی، ۱۳۹۷). با گذشت قرن‌ها انسان‌ها برای سازگاری بیشتر با محیط زندگی و پذیرش واقعیت‌ها از علوم تجربی و روانشناسی کمک گرفتند. برای سازگاری با محیط زندگی عوامل گوناگونی نقش دارند. مسأله مهم این است که چگونه می‌توانیم با واقعیت‌ها کنار بیاییم و چه کسانی می‌توانند در پذیرش این واقعیت‌ها و سازگاری با محیط به ما کمک کنند (چوانگ^۸، ۲۰۲۰). مسیر شغلی به عنوان یکی از ویژگی‌های مهم، نقش حیاتی در زندگی تحصیلی دانش‌آموزان دارد. در واقع برنامه‌ریزی مسیر شغلی فرایندی است که طی آن شخص علائق، ارزش‌ها، شخصیت و قابلیت‌های خود را تجزیه و تحلیل کرده و تلاش می‌کند مشخصه‌های شخصی خود را با گزینه‌های مسیر شغلی در دسترس، منطبق سازد. این سازگاری با واقعیت زندگی برای بقا و ادامه زندگی

1- Educational Attitude

2- Pyne

3- Schenke

4- Choi

5- Maad

6- Veas

7- Career Path

8- Chuang

بود و انسان‌ها آموختند که با همکاری و تعاون و همفکری می‌توانند بهتر با محیط اطراف کنار آمده و به شادی و خوشبختی که امری ذهنی و احساسی است دست پیدا کنند (شفیع آبادی، ۱۳۹۶). مسأله مهم این است که چگونه می‌توانیم با واقعیت‌ها کنار بیاییم و چه کسانی می‌توانند در پذیرش این واقعیت‌ها و سازگاری با محیط به ما کمک کنند (زونکر، ۲۰۱۷). برنامه شغلی شامل اهداف کوتاه مدت و بلند مدتی است که به شغلی ایده‌آل می‌انجامد، این در حالی است که مسیر شغلی به طور اختصاصی، به شغل‌هایی می‌پردازد که هر فرد را به سمت اهدافش می‌برد (چوانگ، ۲۰۲۰).

همچنین با بررسی پژوهش‌ها در داخل و خارج در راستای موضوع مشخص شد که تاکنون پژوهشی جامع در مورد بررسی رابطه هدف‌گرایی تحصیلی و نگرش تحصیلی با مسیر شغلی دانش‌آموزان صورت نگرفته است و صرفاً موضوعاتی نسبتاً نزدیک در این حوزه انجام شده از جمله اینک: علیزاده (۱۳۹۷) در پژوهشی به پیش‌بینی عملکرد و نگرش تحصیلی بر اساس جهت‌گیری هدف در دانش‌آموزان دختر متوسطه اول ناحیه ۳ شیراز پرداخت. نتایج نشان داد که جهت‌گیری هدف‌قادر به پیش‌بینی عملکرد و نگرش تحصیلی دانش‌آموزان دختر متوسطه اول ناحیه ۳ شیراز می‌باشند. دوستانی (۱۳۹۶) در پژوهشی به تاثیر بازخورد هدف تحصیلی بر پایستگی تحصیلی: نقش میانجی فاصله با هدف مسیر شغلی و استرس مسیر شغلی پرداخت. نتایج نشان داد که فاصله با هدف مسیر شغلی در رابطه‌ی زیرمقیاس بازخورد منفی در مورد پیشرفت با پایستگی تحصیلی، نقش میانجی کامل داشت؛ ولی دو زیرمقیاس دیگر بر پایستگی تحصیلی، اثر غیرمستقیم داشتند. صلواتی (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی نگرش دانش‌آموزان دوره متوسطه نسبت به رشته و مسیر تحصیلی خود در شهر نایین پرداخت. نتایج نشان داد که نگرش دانش‌آموزان دوره متوسطه نسبت به رشته و مسیر تحصیلی خود در شهر نایین در سطح متوسط قرار دارد. جهانگردی (۱۳۹۶) در پژوهشی به شور و اشتیاق روز اول مدرسه، عامل موفقیت تحصیلی فرزندان پرداخت. نتایج نشان داد که شور و اشتیاق روز اول مدرسه بر موفقیت تحصیلی فرزندان تاثیر دارد. دوستانی (۱۳۹۶) در پژوهشی به پیش‌بینی استرس و نگرش شغلی دانش‌آموزان بر اساس بازخورد هدف مسیر شغلی، عملکرد تحصیلی و جنسیت پرداخت. نتایج نشان داد که بازخورد هدف مسیر شغلی، عملکرد تحصیلی و جنسیت قادر به پیش‌بینی استرس و نگرش شغلی دانش‌آموزان می‌باشند. سلطانی (۱۳۹۵) در پژوهشی به اعتباریابی مقیاس نگرش نسبت به علم در بین دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر اصفهان پرداخت. نتایج نشان داد که بین جنسیت دانش‌آموزان و نگرش آنان نسبت به علم تفاوت معناداری وجود ندارد ولی بین تلاش‌های خوداندگیخته دانش‌آموزان دختر میانگین بالاتری دارند. هولتسلاگ^۱ (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی رابطه نقش‌های هدف تحصیلی، نگرش تحصیلی با هدف شغلی پرداخت. نتایج نشان داد که بین نقش‌های هدف تحصیلی و نگرش تحصیلی رابطه وجود دارد. بین نقش‌های هدف تحصیلی و هدف شغلی رابطه وجود دارد. اسپیرس^۲ (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی تاثیر برنامه‌های شخصی موفقیت بر اهداف و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان پرداخت. نتایج نشان داد که برنامه‌های شخصی موفقیت بر اهداف تحصیلی دانش‌آموزان موثر است. برنامه‌های شخصی موفقیت بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان موثر است. یو^۳ (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی رابطه اهداف پیشرفت تحصیلی با اهداف مسیر شغلی و اجتماعی دانش‌آموزان پرداخت. نتایج نشان داد که بین اهداف پیشرفت تحصیلی با اهداف مسیر شغلی و اجتماعی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. تیلیکانین^۴ (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی تاثیر بازخوانی اهداف معلمان بر نگرش‌های تحصیلی دانش‌آموزان پرداخت. واقعیت‌درمانی بر

بنیاد تئوری انتخاب به عنوان سیستم تبیین‌گر چگونگی عملکرد مغز استوار است. تئوری انتخاب به گونه‌ای ضابطه بندی شده که برای درمانگران، مشاوران، معلمان و دیگر دست‌اندرکاران آموزش و هدایت مردم سودمند و قابل استفاده است. نتایج نشانگر آن بود که بازخوانی اهداف معلمان بر نگرش‌های تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر مثبت دارد. اسچنک^۱ (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی ناهمگونی درک دانش‌آموزان از وضعیت کلاس درس با نگرش تحصیلی دانش‌آموزان پرداخت. نتایج نشان داد که بین ناهمگونی درک دانش‌آموزان از وضعیت کلاس درس با نگرش تحصیلی آنان رابطه وجود دارد. چوی^۲ (۲۰۱۳) در پژوهشی به بررسی رابطه نگرش تحصیلی و شغلی، انگیزه یادگیری، پیشرفت تحصیلی، خودکارآمدی با مسیر شغلی دانش‌آموزان پرداخت. نتایج نشان داد که بین نگرش تحصیلی و شغلی، انگیزه یادگیری، پیشرفت تحصیلی، خودکارآمدی با مسیر شغلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. ماد^۳ (۲۰۱۰) در پژوهشی به بررسی رابطه استراتژی انتخاب اهداف با نگرش تحصیلی دانش‌آموزان پرداخت. نتایج نشانگر آن بود بین استراتژی انتخاب اهداف با نگرش تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

در بحث اهمیت و ضرورت پژوهش می‌بایست بیان نمود که هدف اصلی تحصیل آموزش دادن خواندن و نوشتن به دانش‌آموزان است تا آنها را باسواد سازد. توانایی‌های خواندن که در مدرسه کسب می‌شوند مسیر زیادی طی می‌کنند تا دانش‌آموزان را توانا سازند که بیشتر و بیشتر بخوانند و هر مقدار ذره‌ای که خوانده می‌شود درس تازه‌ای است که یاد گرفته می‌شود. هدف‌های تحصیلی به دانش‌آموزان کمک می‌کند مهارت‌های اجتماعی کسب کنند که این مهارت‌ها آنها را قادر می‌سازند با اطراف خود تعامل اجتماعی داشته باشند، روابط اجتماعی خود را حفظ کنند و به خوبی با دیگران در جامعه ادغام شوند. تحصیل یک ابزار فردی برای زندگی در جامعه است و از طریق تحصیل، فرد بخشی از یک گروه بزرگ‌تر می‌شود. بر اساس تحصیل است که فرد می‌تواند رویاهای خود را دنبال کند. تحصیل به دانش‌آموزان کمک می‌کند که به اهداف شغلی خود دست یابند و به رشد اقتصادی برسند. هدف واقعی تحصیل ایجاد ژرفایی در بیان یک دانش‌آموز، گسترده‌تر دید دانش‌آموز و ایجاد یک دید بهتر، نسبت به زندگی در دانش‌آموزان است. از آنجا که هدف‌گرایی تحصیلی، نگرش تحصیلی و مسیر شغلی از حوزه‌های مهم در بین دانش‌آموزان است و ارتقاء این سه متغیر در بین آنان به افزایش زندگی فردی و تحصیلی به آنان کمک شایان می‌نماید و ارتقاء این عوامل در مطالعات خارج کشور موثر بوده است بنابراین، انجام این تحقیق در جامعه مورد نظر بدیع و جدید و نتایج مثمر ثمری به دنبال خواهد داشت. بنابر آنچه بالا گفته شد سؤال اصلی در این تحقیق به این صورت مطرح است که آیا بین هدف‌گرایی تحصیلی و نگرش تحصیلی با مسیر شغلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان مدارس متوسطه شهرستان دشتی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. تعداد کل دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش برابر با ۴۷۱ نفر (۳۲۵ دختر و ۱۴۶ پسر) می‌باشد. در این تحقیق با استفاده روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و با استفاده از فرمول کوکران با حجم جامعه آماری ۴۷۱ نفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد با احتمال خطای ۵ درصد، حجم نمونه برابر ۲۱۲ نفر محاسبه شد.

پرسشنامه هدف‌گرایی تحصیلی بوفارد و همکاران (۱۹۹۸): پرسشنامه هدف‌گرایی تحصیلی بوفارد و همکاران (۱۹۹۸) دارای ۲۰ سوال و سه بعد (جهت‌گیری هدف تسلط ۲، ۵، ۹، ۱۲، ۱۴، ۱۸، جهت‌گیری عملکرد ۱، ۴، ۷، ۸، ۱۱، ۱۳، ۱۶ و

1- Schenke

2- Choi

3- Maad

جهت گیری پرهیز از شکست ۳، ۶، ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۱۹، ۲۰) می باشد و در طیف پنج درجه ای لیکرت از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم می باشد. نمره بین ۲۰ تا ۳۴ میزان هدف گرایی تحصیلی افراد در حد پایینی می باشد. نمره بین ۳۴ تا ۶۷ میزان هدف گرایی تحصیلی افراد در حد متوسطی می باشد. نمره بالاتر از ۶۷ میزان هدف گرایی تحصیلی افراد در حد بالایی می باشد. روایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب همبستگی هر سوال با نمره کل محاسبه گردید و نشان داد که همه سوالات با نمره کل همبستگی معنی داری دارند. پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر به کمک ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ بدست آمد.

پرسشنامه نگرش تحصیلی اکبری (۱۳۸۳): پرسشنامه نگرش تحصیلی اکبری (۱۳۸۳) به منظور سنجش نگرش تحصیلی دانش آموزان ساخته شده است و دارای ۲۴ سوال ۵ گزینه ای با گزینه های (کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم، کاملاً مخالفم) است. در سوالات منفی با شماره های (۲، ۳، ۵، ۸، ۱۰، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۲۱، ۲۲) به گزینه کاملاً موافقم ۱، موافقم ۲، نظری ندارم ۳، مخالفم ۴، کاملاً مخالفم ۵، نمره داده می شود و بقیه سوالات که مثبت هستند (۴، ۶، ۷، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۶، ۱۹، ۲۰، ۲۳، ۲۴) به گزینه کاملاً موافقم ۵، موافقم ۴، نظری ندارم ۳، مخالفم ۲، کاملاً مخالفم ۱، نمره داده می شود و نمره فرد در کل آزمون از طریق جمع امتیازها در سوالات منفی و مثبت محاسبه می شود. روایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب همبستگی هر سوال با نمره کل محاسبه گردید و نشان داد که همه سوالات با نمره کل همبستگی معنی داری دارند. پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر به کمک ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ بدست آمد.

پرسشنامه مسیر شغلی برون و همکاران (۲۰۰۰): پرسشنامه مسیر شغلی توسط برون و همکاران در سال ۲۰۰۰ طراحی شد و دارای ۱۸ سوال است. سوالات این پرسشنامه به صورت طیف دو درجه ای لیکرت (بلی و خیر) می باشد. با توجه به موارد زیر، دور سؤالاتی که پاسخ به آنها بلی بوده، خط بکشید: ۱؛ ۲؛ ۵؛ ۶؛ ۹؛ ۱۰؛ ۱۳؛ ۱۴؛ ۱۷؛ ۱۸. اگر تعداد هشت یا بیشتر از موارد فوق را خط کشیده اید، رضایت شغلی بالائی دارید و دلیل اجباری برای تغییر شغل خود ندارید. با توجه به موارد زیر، دور سؤالاتی که پاسخ به آنها بلی بوده، خط بکشید: ۳؛ ۴؛ ۷؛ ۸؛ ۱۱؛ ۱۲؛ ۱۵؛ ۱۶. اگر تعداد شش یا بیشتر از موارد فوق را خط کشیده اید، شغل شما انطباقی با مهارت‌ها، علایق، ارزش ها و استعدادهای شما ندارد و زمان توجه به یک استراتژی تغییر شغلی می‌باشد. روایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضرایب همبستگی هر سوال با نمره کل محاسبه گردید و نشان داد که همه سوالات با نمره کل همبستگی معنی داری دارند. پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر به کمک ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۴ بدست آمد.

یافته ها

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۱ پیرامون نرمال بودن داده ها و در ادامه در جدول ۲ به تحلیل فرضیه پژوهش پرداخته شد. برای استفاده از آزمون های پارامتریک ضریب همبستگی پیرسون ابتدا فرض نرمال بودن متغیرها با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف انجام می شود که نتایج آن در جدول زیر آمده است.

جدول ۱ نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای فرض توزیع نرمال

متغیرها	آماره	سطح معناداری
مسیر شغلی	۰/۰۴۹	۰/۱۴۲
نگرش تحصیلی	۰/۰۴۴	۰/۲
هدف گرایی تحصیلی	۰/۰۵۸	۰/۰۸۴

نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف در جدول ۱ نشان می‌دهد که سطح معناداری برای متغیرهای این تحقیق بیشتر از ۰/۰۵ است، بنابراین آماره کولموگروف-اسمیرنف در خصوص متغیرها در سطح ۰/۰۵ خطا معنی‌دار نبوده و بر این اساس توزیع متغیرها نرمال می‌باشد.

جدول ۲ ماتریس همبستگی بین هدف‌گرایی تحصیلی و نگرش تحصیلی با مسیر شغلی

متغیرها	هدف‌گرایی تحصیلی	نگرش تحصیلی	مسیر شغلی
هدف‌گرایی تحصیلی	۱		
نگرش تحصیلی	۰/۴۴**	۱	۰/۳۳۴**
مسیر شغلی	۰/۲۷۸**	۰/۳۳۴**	۱

** ($P < 0.01$)

نتایج ضریب همبستگی پیرسون بیانگر رابطه مثبت و معناداری بین هدف‌گرایی تحصیلی با مسیر شغلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش می‌باشد به این معنا که هر چقدر هدف‌گرایی تحصیلی دانش‌آموزان بالاتر باشد، انطباق شغل با مهارت‌ها، علائق و ارزش‌های آن‌ها بیشتر می‌شود. این رابطه در سطح ($P < 0.001$) معنادار می‌باشد. هم‌چنین نتایج ضریب همبستگی پیرسون مندرج نشان داد که بین هدف‌گرایی تحصیلی با نگرش تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش نیز رابطه مثبت و معناداری وجود دارد به این معنا که هر چقدر هدف‌گرایی تحصیلی دانش‌آموزان بالاتر باشد، نگرش آنان نیز به تحصیل مثبت‌تر می‌شود. نتایج ضریب همبستگی پیرسون بیانگر رابطه مثبت و معناداری بین نگرش تحصیلی با مسیر شغلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش می‌باشد به این معنا که هر چقدر نگرش دانش‌آموزان به تحصیل مثبت‌تر باشد، انطباق شغل با مهارت‌ها، علائق و ارزش‌های آن‌ها بیشتر می‌شود. این رابطه در سطح ($P < 0.001$) معنادار می‌باشد. بیشترین شدت همبستگی بین هدف‌گرایی تحصیلی با نگرش تحصیلی ($R = 0.44$) و کمترین شدت همبستگی بین هدف‌گرایی تحصیلی با مسیر شغلی ($R = 0.278$) می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر به دنبال بررسی رابطه هدف‌گرایی تحصیلی و نگرش تحصیلی با مسیر شغلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش بود. نتایج حاصل از یافته‌ها نشان داد که رابطه مثبت و معناداری بین هدف‌گرایی تحصیلی با مسیر شغلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش وجود دارد، به این معنا که هر چقدر هدف‌گرایی تحصیلی دانش‌آموزان به تحصیل مثبت‌تر باشد، انطباق شغل با مهارت‌ها، علائق و ارزش‌های آن‌ها بیشتر می‌شود. بین نگرش تحصیلی با مسیر شغلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر آبخش وجود دارد، به این معنا که هر چقدر نگرش تحصیلی دانش‌آموزان به تحصیل مثبت‌تر باشد، انطباق شغل با مهارت‌ها، علائق و ارزش‌های آن‌ها بیشتر می‌شود. بیشترین شدت همبستگی بین هدف‌گرایی تحصیلی با نگرش تحصیلی ($R = 0.44$) و کمترین شدت همبستگی بین هدف‌گرایی تحصیلی با مسیر شغلی ($R = 0.278$) می‌باشد. مشابه با این یافته‌ها در تحقیقات علیزاده (۱۳۹۷)، دوستانی (۱۳۹۶)، صلواتی (۱۳۹۶) جهانگردی (۱۳۹۶)، دوستانی (۱۳۹۶)، هولتسلاگ (۲۰۲۰)، اسپرس (۲۰۲۰)، یو (۲۰۱۹)، تیلیکانین (۲۰۱۸)، اسپنک (۲۰۱۷) و چوی (۲۰۱۳) به دست آمده است. هدف‌گرایی تحصیلی روشی است که فرد بر اساس آن درباره شایستگی خود قضاوت می‌کند. هم‌چنین هدف‌گرایی تحصیلی بر اساس دو بعد از یکدیگر متمایز می‌شوند، یکی بر این اساس که شایستگی چگونه تعریف می‌شود و دیگری بر این اساس که شایستگی چگونه ارزش داده می‌شود. شاید بزرگترین اشتباهی که

دانش آموزان برای تعیین هدف درسی و تحصیلی انجام می‌دهند این باشد که فکر کنند اینکه می‌دانند چه می‌خواهند کافی است. زمانی که هدف گذاری تحصیلی نوشته نشده داشته باشید مغز آن را بی ارزش حساب می‌کند و انگیزه‌ای برای رسیدن به هدف ایجاد نمی‌کند، در صورتی که وقتی هدف گذاری تحصیلی را بنویسید مغز اینطور تحلیل می‌کند که این هدف بخش مهمی برای تعیین هویت شما است و تمام تلاشش را برای رسیدن به آن بکار می‌گیرد. از طرفی نگرش تحصیلی ارتباط خاصی با مسیر شغلی دانش آموزان دارد. نگرش عبارت است از ترکیبی از باورها و هیجان‌هایی که شخص را پیشاپیش آماده می‌کند تا به دیگران، اشیا و گروه‌های مختلف به شیوه مثبت یا منفی نگاه کند. نگرش‌ها ارزیابی از اشیا را خلاصه می‌کنند و در نتیجه پیش بینی یا هدایت اعمال یا رفتارهای آینده را بر عهده می‌گیرند. نگرش نشان دهنده اثر شناختی و عاطفی به جای گذاشته شده تجربه شخص از شی یا موضوع اجتماعی مورد پنهانی است، و یک تمایل به پاسخ در برابر آن شی است. در این معنی یک مکانیسم پنهانی است، که رفتار را هدایت می‌کند. نگرش دانش آموزان نسبت به آموزشگاه (مدرسه) و دروس مختلف وهم چنین سایر عوامل دست اندرکار آموزشی در تعیین میزان علاقه و رغبت آنها برای توجه به آموزش هایی که در مدرسه داده می‌شود، اهمیت دادن به موضوعات مختلف درسی و تلاش و پشتکار در انجام دادن تکالیف یادگیری تأثیر به سزایی دارد. در حقیقت نگرش دانش آموز نسبت به یک درس بخشی از واریانس پیشرفت تحصیلی وی را در همان درس تشکیل می‌دهد. هدف گرایی تحصیلی شیوه ناخودآگاه برخورد فرد با یک تکلیف یادگیری شناخته شده است و آن را می‌توان برای فهم و پیش بینی اینکه چگونه افراد به موقعیت های پیشرفت واقعی و عینی پاسخ می‌دهند به کار برد. هدف گذاری درسی و تحصیلی یکی از نخستین و مهمترین مراحل برای رسیدن به موفقیت تحصیلی و بهبود عملکرد دانش آموزان است. اما زمانی که از هدف گذاری نام برده می‌شود، بسیاری از دانش آموزان نمی‌دانند که چکار باید انجام دهند. از سویی مسیر شغلی به عنوان یکی از ویژگی های مهم، نقش حیاتی در زندگی تحصیلی دانش آموزان دارد. در واقع برنامه ریزی مسیر شغلی فرایندی است که طی آن شخص علائق، ارزش ها، شخصیت و قابلیت های خود را تجزیه و تحلیل کرده و تلاش می‌کند مشخصه های شخصی خود را با گزینه های مسیر شغلی در دسترس، منطبق سازد. این سازگاری با واقعیت زندگی برای بقا و ادامه زندگی بود و انسان‌ها آموختند که با همکاری و تعاون و همفکری می‌توانند بهتر با محیط اطراف کنار آمده و به شادی و خوشبختی که امری ذهنی و احساسی است دست پیدا کنند. با گذشت قرن‌ها انسان‌ها برای سازگاری بیشتر با محیط زندگی و پذیرش واقعیت‌ها از علوم تجربی و روانشناسی کمک گرفتند. برای سازگاری با محیط زندگی عوامل گوناگونی نقش دارند. مسأله مهم این است که چگونه می‌توانیم با واقعیت‌ها کنار بیاییم و چه کسانی می‌توانند در پذیرش این واقعیت‌ها و سازگاری با محیط به ما کمک کنند. از این در بحث پیشنهادات پژوهش می‌بایست بیان نمود که دوره ها و کارگاه‌های آموزشی منظم و مدون در بین دانش آموزان به جهت کمک به هدف گرایی تحصیلی و نگرش تحصیلی آنان برگزار گردد. همچنین با استفاده از پروتکل های آموزشی مناسب و مدون در زمینه هدف گرایی تحصیلی و نگرش تحصیلی به ارتقاء مسیر شغلی دانش آموزان کمک بیشتری صورت گیرد.

References

- Agha Mohammadian, Hamid Reza, Hosseini, Seyed Mehran. (2018). Psychology of Puberty and Adolescence, Mashhad, Ferdowsi University Publications. [in persian].
- Alizadeh, Gholamreza., Alizadeh, Nastern., (2017), Prediction of academic performance and attitude based on goal orientation in first high school female students of district 3 of Shiraz, National conference of learning disorders and psychological issues of students. [in Persian].
- Amouzgar, Mohammad Hasan. (2012). Islamic ethics and education, Tehran: Parents' Association and Teachers' Publishing. [in persian].
- Ashrafi, Sakineh., Najafi Hazarjarib, Habibullah., (2017), the effectiveness of entrepreneurship education on the career path of students, Journal of Educational Sciences of Shahid Chamran University, Ahvaz, 6th volume, volume 25, pp. 91-108.[in Persian].
- Chuang, N. K., Lee, P. C., & Kwok, L. (2020). Assisting students with career decision-making difficulties: Can career decision-making self-efficacy and career decision-making profile help?. Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education, 26, 100235.
- Choi, K., & Kim, D. Y. (2013). A cross cultural study of antecedents on career preparation behavior: Learning motivation, academic achievement, and career decision self-efficacy. Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education, 13, 19-32.
- Chuang, N. K., Lee, P. C., & Kwok, L. (2020). Assisting students with career decision-making difficulties: Can career decision-making self-efficacy and career decision-making profile help?. Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education, 26, 100235.
- Dehghani Najhwani, Ali., Zarepour, Maryam., (2016), the relationship between goal orientation and academic achievement in dental students of Shiraz, Iranian Journal of Education in Medical Sciences, No. 16, pp. 218-210. [in Persian].
- Dostani, Parisa, Sadeghi, Ahmed. (2016). Prediction of stress and career attitude of students based on career goal feedback, academic performance and gender, the third international conference of new horizons in educational sciences, psychology and social harms. [in Persian].
- Gharmani, Jafar. (2015). Investigating the relationship between identity styles and religious attitudes with mental health in secondary school female students, World Conference on Psychology and Educational Sciences, Law and Social Sciences at the beginning of the third millennium, Shiraz. [in Persian].
- Hosseinian, Simin., Baghban, Iran., Samiei, Fatemeh, Abedi, Mohammadreza., (2017), career counseling theories, Isfahan: Academic Jihad Publications. [in Persian].
- Holtschlag, C., Masuda, A. D., Reiche, B. S., & Morales, C. (2020). Why do millennials stay in their jobs? The roles of protean career orientation, goal progress and organizational career management. Journal of Vocational Behavior, 118, 103366.
- Madd. M. (2010). Student – choice a motivational stragey to in craase Achievement amang middle school .Doctoral dissertation NOVA Saueade university.
- Pyne, J., Rozek, C. S., & Borman, G. D. (2018). Assessing malleable social-psychological academic attitudes in early adolescence. Journal of school psychology, 71, 57-71.

- Schenke, K., Ruzek, E., Lam, A. C., Karabenick, S. A., Eccles, J. S. (2017). "Heterogeneity of student perceptions of the classroom climate: a latent profile approach". *Learning Environments Research*, 20(3), 289-306.
- Schippers, M. C., Morisano, D., Locke, E. A., Scheepers, A. W., Latham, G. P., & de Jong, E. M. (2020). Writing about personal goals and plans regardless of goal type boosts academic performance. *Contemporary Educational Psychology*, 60, 101823.
- Soltani, Asghar., (2016), validation of attitude scale towards science among high school students in Isfahan city. The results showed that between the sexes, *Journal of Research in Curriculum Planning*, No. 49, pp. 81-96. [in Persian].
- Shafiabadi, Abdullah., (2016), career and professional guidance and counseling and career choice theories, Tehran: Rushd. [in Persian].
- Salvati, Ali., Shahriaryan Mohammadi, Fariba., (2016), surveying the attitude of secondary school students towards their field and academic path in the city of Nayin, the third national conference of modern researches in the field of humanities and social studies of Iran. [in Persian].
- Tiilikainen, M., Toom, A., Lepola, J., & Husu, J. (2019). Reconstructing choice, reason and disposition in teachers' practical theories of teaching (PTs). *Teaching and Teacher Education*, 79, 124-136.
- Veas, A., Castejón, J. L., Miñano, P., & Gilar, R. (2018). Early adolescents' attitudes and academic achievement: The mediating role of academic self-concept. *Revista de Psicodidáctica* (English ed.).
- Yu, J., & McLellan, R. (2019). Beyond academic achievement goals: The importance of social achievement goals in explaining gender differences in self-handicapping. *Learning and Individual Differences*, 69, 33-44.

Investigating the relationship between academic goal orientation and academic attitude with career path Students of the second year of high school in Abpakhsh city

Razieh Negahaban¹, Seyyed Mohsen Mohammadi^{*2}

Type of article: Research

Date Received: 2022-10-1

Date Accepted: 2022-12-08

Abstract

The present study was conducted with the aim of investigating the relationship between academic goal orientation and academic attitude with the career path of second year high school students in Abpakhsh city. The type of this research was applied in terms of purpose and descriptive-correlation in terms of data collection. The statistical population of the present study was made up of 471 second year high school students in Abpakhsh city. The sample size of this research included 212 people, which was obtained through cluster sampling. In order to collect information, Boffard et al.'s (1998) educational goal orientation questionnaires, Akbari's academic attitude (2003) and Bourne's career path (2000) questionnaires were used. The results of the findings showed that there is a positive and significant relationship between academic goal orientation and the career path of the second year high school students of Abpakhsh city, in the sense that the more positive the academic goal orientation of the students is towards education, the job compatibility with Their skills, interests and values increase. There is a difference between the academic attitude and the career path of the second year high school students of Abpakhsh city, in the sense that the more positive the students' academic attitude towards education is, the greater the job compatibility with their skills, interests and values. The highest intensity of correlation is between academic goal orientation and academic attitude ($R=0.44$) and the lowest intensity of correlation is between academic goal orientation and career path ($R=0.278$). The general conclusion of the research showed that by strengthening academic goal orientation among students, it can be greatly helped to improve their academic attitude with their career paths in schools.

Keywords: academic goal orientation, academic attitude, career path.

1.MA of Department of Curriculum planning, Boushehr Branch, Islamic Azad University, Boushehr, Iran

2.Ph.D. Department of Psychology, Farhangian University, Bushehr, Iran Sayedmohsen447@gmail.com